

Prof. dr hab. Elżbieta Paczkowska-Łagowska

Biogram naukowy

Prof. dr hab. Elżbieta Paczkowska-Łagowska urodziła się w Grudziądzu 25 kwietnia 1948 roku. Studia filozoficzne w latach 1965-1970 odbyła na Wydziale Nauk Społecznych Uniwersytetu Warszawskiego u takich nauczycieli jak Leszek Kołakowski, Bronisław Baczko, Jan Legowicz, Stefan Morawski, Roman Suszko, Marian Przełęcki. Pod kierunkiem Jana Legowicza przygotowała tam rozprawę magisterską na temat *Problematyki konstytucji transcendentnej u Edmunda Husserla*.

Związała następnie swoje naukowe losy z Instytutem Filozofii Uniwersytetu Jagiellońskiego. W latach 1970 – 1971 jako stażystka z rekomendacji profesora Michała Hempolińskiego, następnie asystentka w Zakładzie Epistemologii w latach 1971-1979, docent od 1983 roku w Zakładzie Historii Filozofii, kierowanym przez profesora Zbigniewa Kuderowicza, profesor nadzwyczajny od 1993 roku oraz profesor z tytułem naukowym od 18 października 2002 roku. Na Uniwersytecie Jagiellońskim obroniła w grudniu 1975 roku rozprawę doktorską na temat *Poglądów epistemologicznych Kazimierza Twardowskiego*, napisaną pod kierunkiem profesora Michała Hempolińskiego. W roku 1982 habilitowała się na podstawie rozprawy *Filozofia nauk humanistycznych w ujęciu Wilhelma Diltheya*.

Doświadczenie naukowe zdobywała również za granicą prowadząc badania na Uniwersytecie w Heidelbergu podczas dwumiesięcznego stażu w roku 1976, dzięki stypendium *Fondation Pour Une Entraide Intellectuelle Européenne*. Następnie na Uniwersytecie Browna w Providence, Rhode Island, w Stanach Zjednoczonych, w roku akademickim 1981/82, gdzie uczestniczyła w seminariach Rodericka M. Chisholma. W Ruhr-Universität w Bochum, w latach 1983-1985, jako stypendystka Fundacji im. Aleksandra von Humboldta, biorąc udział

w pracach Instytutu powołanego specjalnie dla studiów nad filozofią Wilhelma Diltheya - *Dilthey Forschungsstelle* - kierowanego przez Frithjofa Rodiego; a także w seminariach Otto F. Bollnowa. A później - prowadząc na uniwersytecie w Trewirze, jako profesor wizytujący własne seminarium na temat *Wilhelm Diltheys Theorie der Lebenskategorien und ihre weitere Ausbildung von Georg Misch* w semestrze zimowym w roku akademickim 1992/93. Na zaproszenie Uniwersytetu w Wuppertalu wygłosiła wykład na temat antropologii politycznej Helmutha Plessnera w październiku 1992 roku. Wystąpiła również z referatem na międzynarodowej konferencji w Bonn, *Zur philosophischen Aktualität Heideggers*, w kwietniu 1989 roku.

Od roku 1977 pełniła funkcję Sekretarza, a następnie, od roku 1986, Redaktora Naczelnego międzynarodowego rocznika „Reports on Philosophy”, dającego za granicą obraz osiągnięć współczesnej polskiej filozofii i docierającego do najważniejszych bibliotek akademickich na świecie. Do roku 1995, w językach angielskim i niemieckim, wydała piętnaście roczników tego czasopisma. W latach 1990-1995 przewodniczyła Komisji Nauk Filozoficznych Polskiej Akademii Nauk w Oddziale Krakowskim i organizowała jej działalność odczytową.

Od 2003 roku była członkiem *Helmuth Plessner Gesellschaft*. Wystąpiła jako opiniodawca w sprawie doktoratu honorowego Uniwersytetu Wrocławskiego dla Hansa-Georga Gadamera. Wyksztaliła kilkudziesięciu magistrów oraz wypromowała czworo doktorów, którzy kontynuują obecnie rozwijaną przez nią oryginalnie w Polsce, filozoficzną tradycję refleksji nad dziejowością ludzkiego życia.

Profesor Paczkowska-Łagowska otrzymała Nagrodę indywidualną III stopnia Ministra Nauki, Szkolnictwa Wyższego i Techniki za monografię *Psychika i poznanie. Epistemologia Kazimierza Twardowskiego* w roku 1981. Była to pierwsza w Polsce monograficzna publikacja na temat filozoficznych poglądów twórcy szkoły lwowsko-warszawskiej. Nagrodę indywidualną II stopnia uzyskała za książkę *Filozofia nauk humanistycznych w ujęciu Wilhelma Diltheya* w roku 1983. Nagrodę zbiorową II stopnia Ministra Edukacji Narodowej za udział w książce *Jak filozofować?* w roku 1990. Nagrodę indywidualną Ministra Edukacji Narodowej i Sportu za przełomową dla studiów diltheyowskich monografię *Logos życia. Filozofia hermeneutyczna w kręgu Wilhelma Diltheya* w roku 2002.

Jej aktywność translatorska została uhonorowana w 1998 roku nagrodą Stowarzyszenia Tłumaczy Polskich za przekład z opracowaniem dzieła Golo Manna *Ludzie myśli, ludzie władzy, historia*. W roku 2016 odebrała Medal Komisji Edukacji Narodowej, przyznany przez Ministra Edukacji Narodowej. Profesor Elżbieta Paczkowska-Łagowska jako tłumaczka przyswoiła polszczyźnie z języka niemieckiego klasyczne filozoficzne pozycje Wilhelma Diltheya, Helmutha Plessnera, Arnolda Gehlena, Ernsta Cassirera. Przedstawiła cenione wysoko przekłady rozpraw Otto F. Bollnowa, Frithjofa Rodiego, Joachima Rittera, Georga Mischa, Guntera Scholza.

Badania naukowe i dydaktyka Profesor Elżbiety Paczkowskiej-Łagowskiej sytuowały się w obszarze historii filozofii współczesnej, filozofii nauk humanistycznych, filozofii hermeneutycznej Wilhelma Diltheya oraz myślicieli z jego kręgu, klasyki antropologii filozoficznej. Od tradycji myśli brentanowskiej, badań epistemologicznych uprawianych przez Kazimierza Twardowskiego, problematów teorii wiedzy, od których wyszła jako uczennica Michała Hempolińskiego oraz uczestniczka prywatnych seminariów Izdory Dąmbskiej, zwróciła się w latach osiemdziesiątych w stronę filozofii zorientowanej

antropologicznie, humanistycznego poznania filozoficznego w przekonaniu, że dopiero ono zdolne jest oddać sprawiedliwość bogactwu rzeczywistości człowieka. Zmianę filozoficznej perspektywy zapowiadała książka na temat *Filozofii nauk humanistycznych w ujęciu Wilhelma Diltheya*. Znajdując teraz inspirację u takich autorów jak Georg Misch, Otto F. Bollnow, Helmuth Plessner, polemicznie w stosunku do ujęć tej myśli u Hansa-Georga Gadamera, wydobyła z całości dzieła Diltheya „projekt hermeneutyczny”, w kolejnych publikacjach wskazując na jego konsekwencje dla dalszego rozwoju filozofii współczesnej. Wieloletnie autorskie badania, które przyniosły nie tylko nowe, głębsze spojrzenie na znaczenie duchowej spuścizny niemieckiego klasyka, ale ukazały też nieoczekiwane „diltheyowską stronę” współczesnej hermeneutycznej filozofii, zwięździła obszerna monografia *Logos życia. Filozofia hermeneutyczna w kręgu Wilhelma Diltheya*. Ostatnie prace Profesor Elżbiety Paczkowskiej-Łagowskiej zachowały kierunek hermeneutyczny, będący już „cechą rozpoznawczą” Jej filozoficznego stylu. Traktowane przez Autorkę jako „prolegomena do antropologii historycznej”, obrawszy za tło dyskusji filozoficzne poglądy Vica, Hegla, Diltheya, Plessnera, Eliasa, Boehmego, a także: Burckhardta, Karla Löwitha oraz Michaela Landmanna, w nowy - i inspirujący dla młodszego filozoficznego pokolenia - sposób stawiają stare Diltheyowskie pytanie o związek natury ludzkiej i historii.

Z wielkim żalem żegnamy wybitnego historyka filozofii współczesnej, tłumacza oraz wieloletniego, cenionego wykładowcę w Instytucie Filozofii Uniwersytetu Jagiellońskiego, ale przede wszystkim osobę o wielkiej kulturze, szlachetną i niezwykle skromną.